

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo Kmetijske družbe za Slovenijo.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 Din. na leto. Za inozemstvo 30 Din. — Posamezna številka stane 1 Dinar. Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na pol strani 400 D, na $\frac{1}{4}$ strani 200 D, na $\frac{1}{8}$ strani 100 D, na $\frac{1}{16}$ strani 65 D, na $\frac{1}{32}$ strani 35 D. Vsaka beseda v »Malih naznanilih« stane 25 parov, najmanj pa skupaj 6 D.

Urejuje Viljem Rohrman.
Založba Kmetijske družbe za Slovenijo. — Tisk J. Blasnika nasledn.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg štev. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 21. Ljubljana, 15. novembra 1924. Letnik XLI.

Obseg: Objava. — Vsem kmetijskim podružnicam! — Vabilo na redni občni zbor. — Kmetijski tečaji. — Hrvaške buše. — Posnemalniki in naše mlekarstvo. — Zboljševanje naše govedi. — Poglavitne napake bohinskega sira. — Obnova vinogradov. — Deset zapovedi vinogradnikom. — Sadni sejm v Ljubljani. — Kmetijsko posvetovanje v Ljubljani. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske stvari. — Dopisi. — Ocena knjig. — Družbene vesti. — Tržne cene. — Inserati.

Objava.

Z odlokom z dne 10. novembra 1924., št. 27.896., je gospod Veliki župan ljubljanske oblasti razrešil dosedanega vladnega upravitelja Kmetijske družbe za Slovenijo g. prof. Evgena Jarca in imenoval na njegovo mesto g. okr. glavarja in agrarnega komisarja dr. Franca Spiller-Muysa, ki je dne 12. novembra prevzel posle vladnega upravitelja imenovane družbe.

Vsem kmetijskim podružnicam!

Z ozirom na razsodbo Državnega Sveta Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z dne 25. oktobra 1924., št. 4918.,

preklicujem redni občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo,

sklican z vabilom v štev. 19. »Kmetovalca« na ponedeljek, dne 17. t. m. ob 11. uri dopoldne v dvorano »Uniona« v Ljubljani.

Kmetijske podružnice in delegati so se o tem še posebej obvestili.

Vladni upravitelj Kmetijske družbe:

Dr. Fran Spiller-Muys l. r.

okrajni glavar.

Vabilo

na

redni občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo za poslovno leto 1923.

ki ga sklicujem v zmislu § 13. družbenih pravil na ponedeljek, 15. decembra 1924.

ob 11. (enajsti) uri dopoldne
v dvorano hotela »Union« v Ljubljani.

DNEVNI RED:

Volitev predsednika, I. in II. podpredsednika, 18 odbornikov in 2. pregledovalcev računov po določilih točke 1. § 12. družbenih pravil. Volitev predsednika, podpredsednikov in odbornikov se vrši z glasovnicami, ki se bodo izdale v barvi poverilnic, volitev računskih pregledovalcev pa se vrši s posebnimi (belimi) glasovnicami.

Poverilnice in glasovnice se bodo doposlane gg. delegatom pravočasno potom pošte priporočeno. Veljavne so samo one glasovnice, ki nosijo žig vladnega upravitelja. Na glasovnice je zapisati ime, priimek in bivališče oseb, ki jih vsak delegat voli.

Ta občni zbor se vrši za poslovno leto 1923. in se smejo istega udeležiti le oni delegati podružnic, ki so bili pravilno izvoljeni na podružničnih občnih zbora leta 1923. odnosno do incl. 29. januarja 1924. na podlagi števila udov, ki so svojo udnino plačali do 31. marca l. 1923.

Vladni upravitelj pri Kmetijski družbi

Dr. Fran Spiller-Muys l. r.

okrajni glavar.

Kmetijski tečaji.

Kmetijska družba prične v kratkem prirejati dva- do tridnevne tečaje, ki se imajo vršiti zunaj po deželi na sedežu kmetijskih podružnic. Prednost bodo imele tiste podružnice, ki se prej oglašijo in ki nudijo vse potrebne pogoje za take tečaje. Na sporedu teh poučnih tečajev bo sledeča učna tvarina: gnojenje z domačimi in umetnimi gnojili, pridelovanje krme na njivah in obdelovanje travnikov, pridelovanje in odbiranje semena, zatiranje rastlinskih bolezni in škodljivcev, pospeševanje kravjereje in mlekarstva, zadružna organizacija živinoreje, pašništvo, zimsko krmljenje in strežba živini, izboljšanje hlevov in svinjakov, konjereja itd. Sadjarski in vinarski tečaji se bodo vršili v sporazumu z dotičnimi organizacijami.

Podružnice se vabijo, da tudi same izrazijo svoje želje glede učne snovi kakor tudi glede časa, v katerem naj se priredijo ti tečaji. Pouk na tečajih bo trajal dopoldne in popoldne in se bo izpopolnjeval deloma z vprašanji in odgovori od strani udeležencev in predavateljev, deloma s praktičnim razkazovanjem vsega, kar bo v danih razmerah mogoče.

V kritje stroškov za te kmetijske tečaje je bivši minister dr. Kulovec dodelil državno podporo v znesku 60.000 Din.

Podružnica pa, ki želi tak tečaj, mora izpolniti sledeče pogoje, predvsem pa zagotoviti:

1. Zadostno število udeležencev izmed odraslih kmetijskih mladeničev in samostojnih kmetovalcev, ki se morajo zavezati, da bodo tečaj redno obiskovali. Udeležnikom se imajo izdati ob sklepu tudi potrdila o rednem obisku tečaja.

2. Pripraven učni prostor.

3. Potrebna prosta prenočišča za dve učni osebi, in

4. prost dovoz in odvoz predavateljev na bližnjo železniško postajo.

Kmetijske podružnice, ki žele pod temi pogoji prirejati kmetijske tečaje, naj to čimprej naznanijo Kmetijski družbi v Ljubljani. Število udeležencev, ki se mora zagotoviti, ima znašati **najmanj 20 oseb.**

Hrvaške buše.

V naše kraje prihajajo vsako leto cele črede te male govedi, ki izgleda po svoji mršavosti kakor napol divja. Žival je vajena vsem slabim vplivom

naravnega življenja in zato je tako utrjena in malotrebna. Naši Gorenjci jo kupujejo jeseni, da jo po svojih njivah in mejah — še nekoliko opasejo in potem zakoljejo za klobase in prekajeno meso. Nič bi ne imeli proti uvažanju teh buš, ako bi se porabile le za meso in ako bi ne bilo nobene nevarnosti za širjenje ene ali druge kužne bolezni. Izkušnje nas pa uče, da je to uvažanje v kvar naši že itak počasi napredujoči živinoreji in da bi se moral ta prost dogon po cestah tudi iz zdravstvenih ozirov malo strožje nadziravati in omejevati. Tozadevne pritožbe in pomisleki so se slišali tudi na zadnjem posvetovanju kmetovalcev v Ljubljani in so prihajali zlasti od strani štajerskih živinorejcev.

S stališča živinoreje moramo poboti, da se z uvažanjem hrvaških buš, ki se privezujejo v naših malo- posestniških hlevih, v resnici izpodkopujejo naprej in naprej uspehi, ki jih dosežemo z domačo živino, in je na ta način otežkočeno vsako uspešno napredovanje naše živinoreje. In tako se danes dejansko godi po Dolenjskem in po Štajerskem. Našim manjšim živinorejcem je trenuten uspeh več vreden kakor škoda, ki sledi takim kupčijam. Brez vsega pomisleka na svoje živinorejske interese bo prodal naš živinorejec svojo najboljšo kravo, če se mu ponudi ugodna cena, in jo bo o prvi priliki zamenjal s hrvaško bušo, ki jo dobi po veliko nižji ceni. Vprašam, kako naj reja v takih razmerah z uspehom napreduje? To je povsem izključeno! Zato pa svarim naše gospodarje pred lahkomišelnim nakupovanjem hrvaških buš v **rejske svrhe**. Tudi naši manjši živinorejci naj se otresejo te dosedanje navade, naj se drže **rajske domače živine** in naj jo **izboljšujejo z ustaljenjem reje**, s skrbnim odbiranjem in s požlahtnjevanjem z dobrimi plemenjaki.

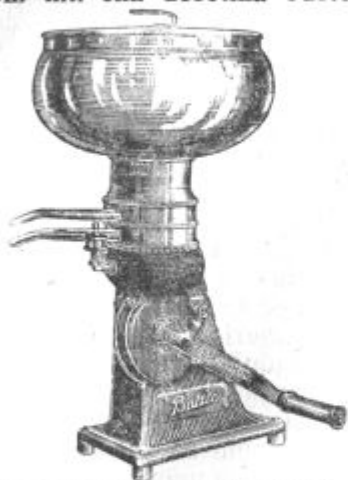
Zato pa nehaite dolenjski in štajerski živinorejci z vpeljavanjem hrvaških buš v rejske namene! Hrvaške buše po naših krajih so **edinole za mesnice** in še to pod pogojem, da so povsem zdrave in proste kužnih bolezni, kar bi se moralo pri dosedaj običajnih cestnih dogonih nekoliko strožje kontrolirati.

Posnemalniki in naše mlekarstvo.

Pred vojno se je naše mlekarstvo zelo povoljno razvijalo in donášalo našim kmetijskim gospodarjem, posebno pa gospodinjam lepe dohodke. Predvsem se je pri domačem napravljanju masla dobro izkoriščalo mleko tam, kjer so imeli posnemalnike, ki so izčrpali skoraj vso smetano iz mleka. Tekom vojne so se ti stroji deloma izrabili, deloma pokvarili, vsled česar jih je treba nadomestiti z novimi, oziroma tam, kjer dosedaj še niso z njimi delali, sploh nanovo nabaviti. Posnemalnik pa je tak stroj, ki se ga v kmetijstvu povsod rabi in ga n. pr. v naprednejših deželah ima skoraj že vsaka kmetijska hiša, najsi ima tudi samo dve dobri molzni kravi v hlevu. Tudi pri nas moramo priti tako daleč, kajti že dandanes se uvideva, da bo v Sloveniji ravno mlekarstvo tista panoga, ki bo donášala našim gospodinjam največ koristi. To pa bodo dosegle tudi le tedaj, če bodo znale mleko čimbolj izkoristiti.

Za izdelovanje sirovega masla je najvažnejše, da posname gospodinja mleko kolikor največ mogoče. Posnemanje z žlico iz latvic, pa je nepopolno in

dolgotrajno. Pri tem ostane v posnetem mleku še 1.5 do 2 odstotka mlečne tolščobe ali smetane. Posnemalniki pa, s katerimi se dandanes vobče deluje, posnamejo smetano iz mleka tako popolno, da ne ostane v njem niti ena desetina odstotka. To po-

Pod. 34. Posnemalnik „Baltic“.

menja za domače mlekarstvo velik dobiček, ki desetkrat preplača vsak izdatek za posnemalnik. Danes prinašamo sliko posnemalnika znamke „Baltic“ (gl. pod. 34.), ki spada med najboljše stroje te vrste in ki jih ima tudi Kmetijska družba v zalogi. Cene so razvidne na inseratni poli. L.

Zboljševanje naše govedi.

Fr. Štupar.

(Dalje in konec.)

Naslednji pregled o načinu, kako so zboljševali našo goved, ki ga podam tudi samo v obrisu, naj da našim živinorejcem priliko, da preišlujejo, v koliki meri so naši predniki pri pospeševanju govedoreje zadostili zahtevam današnje umne živinoreje.

II.

Prvotna goved naših krajev je bila enobarvna plava noriška goved. Če bi imeli danes take razmere, bi bilo pospeševanje govedoreje enostavno in današnji živinorejski strokovnjak bi šel z radostjo na delo, da bi pomagal gojiti in doseči po možnosti enotno živino zahtevam ustrezajoče kakovosti in donosnosti.

Žal, da se je pri nas govedoreja dolgo časa pospeševala brez načrta. Povše pravi, da je na svojem popotovanju po deželi našel samo v graščini Preddvor na Gorenjskem čisto prvotno goved, povsod drugod pa prekrizano z govedjo najrazličnejšega izvora.¹ To se sicer da razlagati iz razmer v deželi, ne da se pa opravičiti.

¹ Pokojni ravnatelj Fr. Povše je bil pred leti poverjen z nalogo, da naj popiše govedorejo kraških in primorskih dežel. Povše je te dežele prepotoval in je nabrano gradivo obdelal v dveh zvezkih, ki sta izšla v zbirki, ki jo je izdajalo kmetijsko ministrstvo pod naslovom, „Die österreichischen Rinder-racen. Herausgegeben vom k. k. Ackerbau-Ministerium“. Prva knjiga (peti del one zbirke) nosi naslov: Rinder der Karst- und Küstenländer von Franz S. Povše, Ackerbauschul-Direktor a. D. Erstes Heft Krain, Wien 1893. Verlag von Wilhelm Frick, k. u. k. Hofbuchhandlung, Graben, 27. V tej knjigi najde strokovnjak marsikak zanimiv podatek. Jaz sem iz nje vzel primere za to razpravo.

Naše podeželno prebivalstvo je bilo iz kmetijskih posestnikov in iz graščakov. Premoženske razmere kmetom niso dopuščale in kmetje najbrž tudi sami niso bili zavzeti za to, da bi si bili iz tujine naročali drago plemensko živino, tem manj, ker so bile prometne razmere neugodne. Pač pa so to mogli delati bogati graščaki in so tudi res delali. To bi bilo vredno vsega uvaževanja in pohvale, če bi se bilo godilo po tehtnem premisleku in strokovnjaškem načrtu. Tega pa ni bilo, ker ni bilo sposobnega in uvidevnega človeka na merodajnem mestu, ki bi jim bil dal tozadevnih navodil. Graščaki so naročali plemensko živino po svojem osebnem okusu, po modi in včasih menda tudi iz bahaštva. Če se je izpremenil okus, če se je izpremenila moda ali če došla živina ni zadovoljevala, naročili so drugo. Na ta način je nastala v deželi velikanska zmes in govedokazna karta je postala pisana kakor šahovnica.

Da je bilo res tako, nam kaže različnost govedi, ki se je uvažala v naše kraje z namenom, da naj nam povzdigne živinorejo. Uvažali so muriško, marijindvorsko, pomursko, labodsko, šviško, montafonsko, pincgavsko, belansko, holandsko, bernsko in drugo, zadnja desetletja tudi posimensko goved. Ta pregled nam kaže, da so brez presoje uvažali živino najrazličnejšega izvora in iz najrazličnejših razmer, vsled česar na enoten in izdaten uspeh sploh ni bilo mogoče misliti.

To uvažanje se pa ni vršilo tako, da bi en tip dohajal na določen kraj in v določen delokrog, ampak večinoma so dohajali različni tipi mešano ali zaporedoma v iste kraje in celo isti graščaki so imeli zaporedoma ali celo hkrati različno goved. Tako n. pr. so gojili na Fužinah pri Ljubljani pincgavce, holandce, švice, muričane, montafonce; v Mokricah na Dolenjskem holandce, pincgavce, muričane itd. Kdor želi več takih zgledov, naj čita omenjeno Povšetovo knjigo, ki je baš v tem pogledu zelo zanimiva.

Če sem prej obsodil vpeljavanje raznovrstne govedi brez načrta, ker je bilo na škodo enotnosti naše živinoreje in s tem nje donosnosti in pomembnosti v trgovskem oziru, moram tu priznati, da je krajevno često vplivalo plodonosno; kajti med vpeljano živino je bilo mnogo izborne, ki je dajala primerno korist gospodarjem, okoliškim kmetom je pa zboljševala slabo domačo živino. Seveda bi bila ta korist vse drugačna in pomembnejša, če bi ne bila krajevena, ampak splošna, t. j. če bi se bila tuja, za zboljšanje domače govedi namenjena živina vpeljevala po točno določenem strokovnjaškem načrtu.

V ureditev vpeljavanja tuje govedi je l. 1869. posegla Kmetijska družba v Ljubljani. Pokojni dolgoletni uradnik Kmetijske družbe Josip Lokar, ki je družbene razmere tako poznal kakor nihče drug in nam je bil prava živa kronika, mi je pred leti pripovedoval, kakšen je bil začetek družbenega tozadevnega delovanja. Ko se je glavni odbor nekoč posvetoval, kako naj se porabi državna podpora za pospeševanje govedoreje, je (menda) odbornik Schollmayr nasvetoval, naj se uvažajo samo enobarvna, in sicer algajska siva goved. Temu predlogu so se protivili drugi odborniki iz razloga, da je Algajsko preoddaljeno in zato dobavljanje živine od tam pretežavno. Na to se je sklenilo, da naj se

uvažajo samo iz Koroške belanci, iz Štajerske pa muričani.¹

Tako smo dobili namesto ene dvojno mer v živinoreji, ki se pa prvotno ni pravilno urejevala, kajti oboja živina se je porazdeljevala po vsej deželi. Sčasoma pa je po navodilih kmetijskega ministrstva ustalilo pravilo, da naj se na Gorenjsko uvažajo le belanci, na Dolenjsko in Notranjsko pa muričani (oziroma enobarvna siva in rjava živina). L. 1894. se je Kmetijska družba v Ljubljani odločila, da začne vpeljavati še posimensko (simodolsko) goved. Tako smo dobili tretji izboljševalni tip.

Ko se je začel deželni odbor kranjski marneje zavzemati za prosopeh kmetijstva in je za pospeševanje živinoreje določil večje vsote, se je v načinu pospeševanja zedinil s Kmetijsko družbo.

Na ta način so nastajale in nastale naše sedanje govedorejske razmere. Pospeševalne namere so se izvajale premalo enotno, zato so gradile bolj polagoma, včasih samo mestoma, včasih pa so — ne da se oporekati — celó podirale.² Sicer je celotni povprečni uspeh zadovoljiv — v nekaterih krajih boljši, v drugih slabši — vendar ostaja poklicanemu živinorejskemu strokovnjaku še mnogo dela, ki mu ga je ob sedanjih različnosti teže pravilno usmeriti, kakor bi mu ga bilo ob enotnosti tvornega gradiva, ker mora za temelj svojemu delu jemati obstoječe razmere ter nanj graditi s pravilnim presojanjem sedanjih in bodočih zahtev.

Poglavitne napake bohinskega sira.

Anton Pevc, drž. mlekarški instruktor.

(K sirarski razstavi na Bledu.)

(Konec.)

Zorenje sira ali požlahtnjevanje njegovega okusa vsled starosti je delo bakterijev, ki se nahajajo v mleku za sir in njih encimov. Sveže namolženo snažno dobljeno mleko ima malo bakterijev in še te uničuje prve ure po molži mleko samo s svojimi protistrupi, ki se nahajajo v njem kot bivšim sestavnim delom živega telesa, zato tako mleko ni porabno za sir, ako se ne okuži prej z zadostnim številom koristnih bakterijev. Pri ementalnem sirarstvu mora vsaj ena tretjina mleka 12 ur zoreti v plitvih posodah v mlačni kleti sirarne, da se potom zraka primerno okuži s sirarskimi bakterijami. Če siriš od vsake molže brez primesi zrelega mleka, ne moreš zahtevati ne lepih očes in ne dobrega okusa, ker je tedaj vse odvisno le od slučaja, katere vrste bakterijev so še živi imeli priliko preiti v sir, tako dobimo često zoprn grenke sire iz najbolj higiensko molženega mleka.

¹ Poleg muričanov so se uvažale še druge enobarvne živali, kakor marijinodvorci, pomurci, labodci t. dr. **Muriška** živina je nastala z medsebojnim križanjem stepne in rjave govedi; **marijinodvorci** so nastali iz stepne in bernske krvi; **pomurci** so dali muričani in marijinodvorci: sama mešana kri, ki se je v teku dolgih dob ustalila v samostojne tipe. — **Belanci** so nastali iz pingavcev in prvotne koroške živine, **pingavci** pa iz prvotne solnograške in šviške pisane govedi.

² Na Vipavskem (in v Istri) n. pr. „izboljševalni“ plemenjaki niso prodrli in so zarod le poslabšali, tako da so ta izboljševalni način morali opustiti. Tamkaj bi se živina nedvomno dala izboljšati iz sebe, s pravilno izbiro in nego.

Med zorenjem mora mleko dihati, se ne sme zadušiti. Nekdaj smo Gorenjci imeli svoje „šteselne“, lesene plitve sklede za mleko; Švicarji so v naše sirarne vpeljali plitve pločevinaste sklede za zorenje mleka; sedaj najdemo naenkrat navadne lesene škafe, kjer stoji mleko nalito v 18 cm visoki plasti, medtem ko je višina iste znašala v skledah le 8 do 10 cm. V škafeh nalito, gorko mleko, se v spodnjih plasteh zaduši, če ga sirar ne meša toliko časa, da se je popolnoma ohladilo. Kdo se sme zanesti, da bo sirar vsekdar to storil? Zategadelj spadajo v sirarne ali stari šteselni, vendar za 20 l vsebine ali nove pločevinaste sklede; dandanes dajemo prednost leseni posodi tudi v sirarnah. Da toliko sira v Bohinju izkazuje v testu razpoke namesto okroglih lukenj, so v znatni meri vzrok škafe za mleko in v njih bolj ali manj zadušeno mleko, ki ni sicer kislo po okusu, vendar pa po drugih lastnostih in napravljajo zato v siru kratko, krhko testo, katero na mestih, kjer se zberejo plini za tvorbo očesa poka.

V Švici je s poizkusi ugotovljeno, da je mogoče doseči najboljšo kakovost pri ementalcu le z uporabo naravnega sirišča, telečjih želodcev. Vrhu najfinejšega okusa napravljajo isto tudi bolj vlažno, dolgo testo, preprečuje torej razpoke v testu kot posledice zadušenega mleka. Mleko se namreč zaduši ne le med zorenjem, marveč tudi lahko v sirnem kotlu med gretjem, ako še ne meša, in prvi čas med sirjenjem. Želodcev se ne sme uporabljati, dokler niso stari vsaj 3 mesece; pri uporabi svežih ali pred 3 meseci se sir slabo suši in nato v testu skisa kot posledica vlačljive siratke. Ako nam želodcev primanjkuje, si pomagamo tako, da vzamemo za vsako sirjenje $\frac{1}{2}$ pripravljenega naravnega sirišča in $\frac{1}{2}$ sirilnega praška, ampak vsaj del naravnega sirišča uporabljamo vsekdar.

Za zorenje sira razpolagajmo z dobrimi kletmi. Če so nadzemske, morajo imeti votle ali sicer osamovane stene, da ohranijo ves čas enakomerno toploto. Tudi v planinskih sirarnah mora to biti primer, ako ostane v njih sir dalj kakor 14 dni. Pod najugodnejšimi pogoji izdelani sir bo izkazoval v testu razpoke namesto očes, ako bo kipel ali zorel v kleti, kjer je podnevi gorko in ponoči hladno. Pod učinkom gorkote se sirna masa raztegne in pod učinkom hlada spet skrči; ako ni izredno vlažna, jo v siru ob času gorkote nastali plini v času krčenja vsled hlada razženejo, tako dobimo sire, ki so na zunanji lepi, v testu pa izkazujejo dolge razpoke v vsej širini hleba in v katerih se prej ali slej vgnezdijo še plesen.

Le, če bomo v sirarstvu stremili za napredkom in odstranjevali napake, smemo upati na dobre dohodke iz te panoge. Brez dela ni jela; brez truda ne zahtevajmo elitnega blaga in še manj za slabo ali povprečno blago visokih cen. Dobro blago se ne straši konkurence in mu ni treba klicati na pomoč zaščite države.

Obnova vinogradov.

Po Dolenjskem in seveda tudi po Štajerskem so pričeli ponekod vinogradi deloma vsled starosti, deloma vsled slabega sveta in nepravilnega negovanja pešati in hirati. Osobito se to opaža v krajih s kamnitim in plitvim svetom, znamenje, da se korenine nahajajo v celini, t. j. neprerahljani ter že popolnoma izmozgani zemlji. Deloma so pa temu krive tudi ne-

prave ameriške podloge, ki ne morejo v zadostni meri donášati hranil cepljeni in od nje odvisni žlahtni trti v kljub vsej dobri gnojivni in sploh pravilni negi. Takim trtam ni več prave pomoči, kakor edino to, da jih nadomestimo z drugimi ondotni legi in zemlji bolj prikladnimi vrstami.

S podsaženjem ali z grobanjem cepljenih divjakov od sosednjih trt na prazna mesta se hirajoči vinograd pač začasno obdrži in izpopolni in mu s tem za nekaj let življenje podaljšamo, toda z vsakoletnim grobanjem se stroški vedno bolj množe, rast trt postane neenaka ter obdelavanje otežkočeno, ker pridejo posamezne trte pri grobanju vsled neenake dolžine iz pravilnih vrst. Navsezadnje pa grobamo vedno le podlogo, ki morda v dotičnem svetu sploh dobro ne uspeva.

Posebno škodljivo je pa splošno grobanje necepljenih domačih trt. Take grobanice sicer prva leta prav dobro uspevajo in se krepko razvijajo tudi v bolj plitvem svetu, mogoče še boljše kakor na ameriško podlago cepljene, toda zle posledice se sčasoma le pokažejo bodisi iz enega ali drugega vzroka. In seveda s takim pomnoževanjem necepljenih domačih trt, si lahko zopet nakopljemo pogubno filoksero, kar utegne povzročiti novo vinogradniško katastrofo.

Najumestnejše in najprevidarnejše ter sebi v veliko gospodarsko korist rayna oni, ki že močno opešani vinograd popolnoma na novo prerigola in zasadi z najbolj prikladnimi vrstami ameriških cepljenk.

Vsled vedno večjih stroškov ne kaže takega prenovljenja naenkrat izvršiti, marveč polagoma vsako leto nekaj. Vinograd, ki je n. pr. 1 ha velik, razdelimo na štiri dele. Vsako leto prerigolamo in zasadiamo četrtno, tako da, ko se zadnja četrtnina prerigola in zasadi, rodi prva četrtnina že nanovo.

Vsekakor pa pričnimo vinograd obnavljati pravilno, od enega kraja, ne pa mogoče na sredi ali pa mestoma in po malih kosčkih tam, kjer trte izumirajo. To bi bilo slabo. Tudi bi tako prenovljenje stalo mnogo več truda in stroškov. Še bolje ravnamo, če nam razmere to dopuščajo, da dotični del vinograda najprej posejemo z deteljo, ga dobro zagnojimo z umetnim gnojem in šele po preteku 2—3 let prenovimo. S tem se zemlja spočije in vrhnja zemeljska plast, ki pride pri rigolanju na dno, in v katero segajo glavne trtne korenine, se dobro zagnoji, kar jako ugodno vpliva na začetno bujnejšo rast trpežnih cepljenk. Rigolati treba seveda v vsaki legi zadosti globoko, nikakor ne izpod 80 cm, bolje 1 m, pa tudi 1.20 m, če zemlja ni preveč kamnita. Zato pa izberimo le najugodnejše lege. Neprikladne lege kaže pa sploh opustiti, in če zmanjšamo s tem površino vinogradov za polovico. En oral, a ta prav dobro obdelan, bo več vrgel, kakor 2 ali 3 orali nepravilno zasajenega in slabo negovanega vinograda.

Fr. Gombač.

Deset zapovedi vinogradnikom.

Vinogradniki! Držimo se pri našem delu sledečih vodil:

1. Pripraviti in navoziti moramo gnoj v vinograd, event. dokupiti umetnega gnoja;
2. pripravljati moramo skozi vse leto kompost iz raznih odpadkov (plevela, rezin, raznih drugih odpadkov itd.); kompost je pravi blagor za vinograd;
3. porežimo vse šparone in event. debelejša

dele trte, v kolikor jih nismo že v jeseni porezali;

4. naročimo takoj trtni material (trte, ključe, bilfe) za podsajanje, ozir. napravo novih vinogradov;

5. nabavimo in pripravimo si potrebno kolje;

6. popravimo event. dokupimo si najpotrebnejšega orodja;

7. skrbimo in naročimo si pravočasno galico in žveplo, ozir. salojidin;

8. preglejmo škropilnice in žveplalke ter skrbimo, da je vse v redu pri njih;

9. nadaljujmo z grubanjem v starejših, ozir. z rigolanjem v mlajših vinogradih;

10. pristopimo h „Glavnemu Savezu Jugoslovanskih Vinogradara v Mariboru“.

J. Kafol, Grm.

Sadni sejm v Ljubljani.

Bil je letos prvi poizkus, ki se je pa dobro obnesel. Vsa prireditve se je izvršila — ko je bila v adnjem trenutku državna podpora zagotovljena — s tako naglico, da je treba po eni strani občudovati železno voljo in neomahljivo zaupnost Sadjarskega in vrtnarskega društva v končni uspeh sejma, po drugi strani pa točen in številen odziv podružnic in posameznih večjih sadjarjev. Prav iz tega se da sklepati, kako važno bi bilo take prireditve tudi v bodoče ponavljati in koliko dobrega bi se dalo doseči s primerno organiziranimi sadnimi sejmi.

Dve stvari sta, ki jih je iz tega sejma kot nekaj zaključek posebno naglašati, in to sta prvič, da se je najboljša namizna sadja najprej in najdražje prodala. Na ceno se ni gledalo, glavna stvar je bila priznana fina vrsta. Kanadk bi se bilo lahko prodalo magari za cel paviljon. In tako so vlekli tudi razne druge fine vrste namiznega sadja, kakor ananasova reneta, landsberška reneta, zlata parmena, beleflerji, voščenska itd. Vsi ti uzorci so bili naenkrat pokupljeni. To bodi migljaj, da se je treba obračati k razmnoževanju maloštevilnih, toda res dobrih in za trgovino pripravnih vrst namiznega sadja. Bodi pri tej priliki povedano, da je bilo na sejmu dosti preveč raznovrstnega sadja, tudi takega, ki ni bilo namizno niti zimsko in ki ni spadalo na sejm.

Druga stvar, ki je potrebna poudarka, je ta, da je manjkalo na sejmu zastopnikov podružnic, ki bi bili sklepali kupčije za sadje, ki je bilo spravljeno doma. Od Sadjarskega in vrtnarskega društva ni mogoče zahtevati, da bi bilo poleg obilega dela, ki ga je imelo z vso prireditvijo, sklepalo še kupčije z raznimi interesenti, ker ni imelo v to potrebnega pooblastila niti ni poznalo pogojev za brezhibni razvoj takihle kupčij po raznih krajih naše dežele. Na sejmu je bilo na ponudbo blaga za 10 vagonov, manjkalo je pa zastopnikov, ki bi sklepali kupčije. Le par izjem smo našli, med drugim podružnico v Podbrezju, ki je sprejemala naročila in delala kupčije po svojem zastopniku.

Sadje, ki je bilo kot vzorčno sadje v enotnih ameriških zabojčkih po 20 do 25 kg in ki je predstavljalo za en vagon blaga, se je gladko prodalo, povečini Ljubljčanom. Sklenilo se je razentega tudi več kupčij na debelo. Manjkalo je pa to pot večjih kupcev od zunaj, deloma tudi zaradi tega, ker se je prav tiste dni vršila velika sadna razstava v Skoplju. Ljubljčanov se je v nedeljo, 19. oktobra popoldne trlo na sejmu. Ves način vprizoritve s

pomočjo ameriških zabojev je bil nekaj novega in je zato zanimal slehernega, kdor ima količkaj zmisla za napredek našega sadjarstva.

Pohvalno je omeniti, da je šla Sadjarskemu in vrtnarskemu društvu v vsakem oziru na roko uprava Ljubljanskega velesejma, ki je na vse načine pospeševala in podpirala to prireditev in ki jo je s svojimi močmi in s svojimi prostori in pripomočki sploh omogočila. R.

Kmetijsko posvetovanje v Ljubljani

dne 4. oktobra 1924.

(Konec.)

O gnojenju in obdelovanju zemlje je referiral inž. R. Lah.

Gnojil je dvoje vrst: organska (živinski gnoj, gnojnica in kompost itd.) ter rudninska (dušičnata, fosforna, kaljeva in apnova). Pri pridobivanju organskih gnojil je treba paziti na umno konzerviranje gnojla in gnojnice, čemur je pomagati z razdelitvijo podpor za gnojščica in gnojnične jame. Pritegniti se mora tudi zdravstvena oblast. Vrednost različnih gnojil se mora preizkuševati. Zlasti je treba pospeševati uporabo umetnih gnojil, ker imamo premalo hlevskega gnojla in ker se samo s hlevskim gnojem ne da doseči najvišjih pridelkov. Delati je z vsemi sredstvi na to, da se razširi uporaba umetnih gnojil.

Važno je tudi obdelovanje zemlje. Potrebno je globoko oranje, temeljito rahljanje z dobrimi plugi. Poljedelci naj si nabavljajo potrebne stroje za obdelovanje zemlje. Priporočati je ustanovitev strojnih zadrug. Vpeljati se mora redko sejanje in sejanje s sejalnimi stroji. Kmetovalcem je treba praktičnega navodila za uporabo kmetijskih strojev.

Ravnatelj A. Krejči (Ruše) se zavzema za izdatnejšo porabo umetnih gnojil z ozirom na ugodne uspehe, ki so se dosegli pri nas in po drugih deželah. Poda tudi nekoliko statistike in predlaga, da se delajo nadaljnji gnojilni poskusi. K priskrbi umetnih gnojil naj pomaga država s potrebnimi krediti, ki naj se jeseni vračajo. Gospodarske organizacije naj več store v tem pogledu.

Kmet. svetnik Rohrman naglašja, da je treba še v marsičem izboljšati gospodarstvo z domačim gnojem, ki ga je treba skrbno pridelavati. Pri umetnih gnojilih je gledati na rentabilnost.

Kmet. svetnik Žmavc (Maribor) opozarja na važnost in pravilno porabo naravnih gnojil, obsoja enostransko porabo umetnih gnojil in premalo solidnost trgovine z umetnimi gnojili. Kvaliteto umetnih gnojil je treba preiskovati in zahtevati garancije.

Ravnatelj inž. Turk (Ljubljana) poudarja važnost nadaljnjih poskusov z umetnimi gnojili, ki naj bi se prirejali tudi s pomočjo državnih sredstev.

V referatu o semenogojstvu in rastlinogojstvu je podal inž. Franc Mikuž praktične smernice o pridobivanju dobrega semenskega blaga. Najboljši način pridobivanja semenskega blaga v praksi je odbira v velikem ali potom izločitve slabih rastlin ali slabih delov posevov, ali pa potom zbiranja in gojitve rastlin z dobrimi lastnostmi. Odbira se vrši v velikem na rastočih rastlinah, ki ne odgovarjajo posejanemu tipu. Odbira pa ne sme biti samo enkratna, ampak se mora ponavljati.

Odbiro se da praktično organizirati s priznavanjem in pregledovanjem posevov zunaj na polju ter ugotovitvijo lastnosti v laboratoriju, ki jih mora imeti dobro semensko blago. Nato razpravlja o sestavi ocenjevalnih komisij. Statistični podatki kažejo, da se z vzgojenim semenjem pridelava lahko še enkrat več kakor z nevzgojenim; v večini slučajev pa 15 do 30% pridelka več kakor z nevzgojenim semenjem. V Sloveniji bi se dvignila produkcija pšenice od 572.000 met. stotov na 736.000, rži od 421.000 na 484.000 in koruze 494.000 na 642.000 metrskih

stotov po najbolj pesimističnem računu. Za navedene krušne vrste skupaj bi znašal povišek 375.000 stotov ali okoli 4000 vagonov krušnega žita.

Prof. Jesenko (Ljubljana) predlaga, da naj se ustanove semenogojstva središča za rastline slično kakor se ustanove rej-ska središča za rejo plemenske živine. Taka središča kakor v Beltincih v Prekmurju naj se ustanove po raznih tipičnih krajih, kakor v Št. Juriju na Štajerskem, v Križu na Gorenjskem itd. Predvsem je potrebna selekcija domačih žit.

Minister dr. Kulovec opozarja na nizke pridelke nevzgojenega domačega žita v Banatu, kjer ga pridelajo na oral komaj po 4 do 6 centov, in poudarja važnost in potrebo semenogojstva.

Prof. Jesenko opozarja na delovanje in organizacijo semenogojškega društva v Zagrebu, katero bi kazalo razširiti tudi na Slovenijo.

Kmet. referent inž. Zidanšek (Maribor) priporoča, da se pomnože postaje za semenogojstvo in da se izposluje potrebna podpora za delovanje ocenjevalnih komisij od strani države.

Ref. inž. Mikuž (Beltinci) želi, da se s priznavanjem semenskega blaga oziroma posevov prične že l. 1925, in da se Kmetijska družba loti potrebne iniciative in organizacije.

Posestnik Lovrač (Izlake) zahteva pri semenskem blagu več garancije od strani semenske trgovine.

Okr. ekonom Hladnik (Kranj) priporoča, da naj kmetijske podružnice in okrajni ekonomi pregledujejo žitno polje in naj odbirajo najbolj uspele posetve za semenogojške svrhe.

O travništvu ter o pridelovanju krme je referiral inž. Jakob Turk, ki je uvodoma poudaril, da je umno pridelovanje krme najvažnejša podlaga živinoreji in mlekarstvu. Glavni del krme pa se prideluje na travnikih. Zelo važna je pri travnikih lega. Vrednost travnikov se ravna po kakovosti pridelkov z njih. Prevalžne travnike je treba osušiti. Za povzdigo rodovitosti travnikov je najboljšo sredstvo voda, ki se naj napelje na travnike. Brez gnojenja z naravnim gnojem ter z umetnimi gnojili ni primerne rodovitosti travnikov. Travniki se morajo varovati pred plevelom. Zlasti je priporočati pridelovanje detelje in travnih deteljin, ker zalagamo tako zemljo z dušikom, katerega si črpajo detelje iz zraka. Pri nas je še mnogo zanemarjenega travniškega sveta. Pridelovanje tečne, zdrave in cenene krme v velikih množinah je ogromne koristi za živinorejo. Umno pridelovanje krme je zato v prvi vrsti potrebno. V to svrhu je potrebna ustanovitev vodnih zadrug za osuševanje travnikov, potem nasejanje poskusnih polj in vzornih travnikov pri farah, predavanja o tem ter zakonska ureditev prometa s semenjem, tržnimi gnojili in močnimi krmili.

Referat se je sprejel brez debate.

O kmetijskem pouku je referiral kmet. svet. Viljem Rohrman. V začetku svojega referata je povedal, da se je za pospeševanje kmetijskega pouka sicer že mnogo storilo, vendar še premalo. Vrednost institucije okrajnih ekonomov, prevzeta iz Srbije, se bo šele pokazala. Kmetijska družba naj tudi naprej s predavanji, gospodarskimi sestanki in kmetijskimi tečaji pospešuje kmetijstvo. Pri takih predavanjih in sestankih naj se vedno sproži debata. Kmetijski tečaji, ki trajajo po več dni, naj se omejujejo na eno samo stroko. Potrebni so tečaji za gnojila in gnojenje, za pridelovanje krme, za pridelovanje in odbiranje semena, za rabo kmetijskih strojev, za zatiranje živalskih škodljivcev in rastlinskih bolezni, za rejo molznih krav in telet, za molžo in mlekarstvo, za planšarstvo, za prvo pomoč pri živini. Za praktične kmetovalce so umestne kmetijske razstave in poučni izleti oziroma poučna potovanja. Delajo naj se praktični poskusi z umetnimi gnojili, semeni, stroji, in s sredstvi za zatiranje rastlinskih in živalskih škodljivcev. Organizacija obstoječih nižjih kmetijskih šol naj odgovarja krajevnim razmeram in potrebam. Ustanoviti je treba 2 novi kmetijski šoli na Gorenjskem in v Prekmurju. Tudi v prvih dveh letnikih na učiteljskišči naj se vpelje kmetijstvo. Priporočati je upe-

ljavo kmet. pouka v semeniščih. Otvorijo naj se kmet. nadaljevalni tečaj; na Štajerskem jih je že 57. Izda naj se knjižica — navodilo za pouk kmetijstva v teh tečajih. Počitniški tečaj za pouk učiteljev v kmetijstvu in pouk učiteljic v gospodinjstvu so koristni. Ustanoviti je seminar za vzgojo gospodinskih učiteljic.

Minister dr. Kulovec se je toplo zavzemal za pospeševanje kmetijskega šolstva in je obljubil podpirati posamezne kategorije kmetijskih in gospodinskih šol. Potreben je tudi seminar za gospodinske učiteljice. Mlekarska šola na Gorenjskem je pa zagotovljena.

Kmet. referent Zidanšek poudarja, da je treba v vsakem okraju vzorne kmetije, na učiteljskih pa več kmetijskega pouka.

S tem je bil program posvetovanja izčrpan. Vladni komisar prof. Jarc se je slednjič zahvalil ministru dr. Kulovcu za iniciativo in za podporo za sklicanje te važne ankete, kakortudi vsem referentom in je ob 6. popoldne zaključil zborovanje.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska in druga vprašanja, ki dohajajo na Kmetijsko družbo za Slovenijo ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovarja se edino na vprašanja udov, ki so podpisana s polnim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčevega imena, ampak vedno le prične črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki pridejo pravočasno pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi pismenega odgovora na svoje vprašanje, mora priložiti 2 dinarja za stroške. Odgovori na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarski, zlasti pravni, morejo biti seveda le splošne vsebine, kajti urejevalstvo ne more poznati vseh včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 101. Imam nekoliko želoda, ki bi ga rad pokrnil svinjami. Ali je dobro pitati svinje z želodom? (A. F. v L.)

Odgovor: Želod je eno najpripravnejših krmil za pitanje prasičev. Vsebuje namreč do 2½% beljakovin, 2% tolščice in 35% skroba. Je torej zelo redilno sredstvo in posebno primerno za opitanje prasičev, ker je lahko prebavljivo. Tudi dobila meso in špeh po želodu prijeten okus, vsled česar se taka slanina visoko ceni. Želod se krmi nerazdrobljen in v primerni množini na dan in glavo. Umestno je, če ga začnemo v pričetku pokladati v manjših količinah, t. j. pol kilograma dnevno in zvišamo to množino pozneje na 1, 2 do 3 kg.

L.

Vprašanje 102. Moji prasiči zelo radi žro rjavi premog, tako da ga včasih posamezna žival spravi do pol kg. Ali je premog škodljivo sredstvo za prasiče? (M. M. v B.)

Odgovor: Rjavi premog gotovo ni koristno sredstvo za prasiče in bo brezdomno škodovalo, če ga bodo stalno žrli. Prasiči žro premog zaradi tega, ker čutijo potrebo po takem sredstvu, ki naj pospešuje prebavo. Svetujemo Vam, da ne pustite prasičem, da bi žrli premog, ampak jim dajte v svinjak kupček zemlje, po kateri naj rijejo in jo poljubno žro. Še bolje je, da puščate prasiče vsak dan na prosto, da se napasejo, oziroma poljubno nažro zemlje in onih snovi, ki jim najbolj prija.

L.

Vprašanje 103. Pri nas delajo lisice ogromno škodo pri perutnini. Ker se mora koža lisice, če se jo ubije, izročiti najemniku lovišča, bi se ga po mojem mnenju tudi lahko prišlo, da plača škodo, povzročeno po tej divjačini. Ali je najemnik lovišča dolžan povrniti škodo, povzročeno po lisici? (F. B. v N.)

Odgovor: Lisica je lovna žival, ki ne uživa posebnega varstva in jo lahko vsakdo ubije, pač pa mora njeno kožo izročiti lovskemu upravičencu. Ta pa ni dolžan povrniti škode, ki jo povzroča lisica na perutnini. Pri vseh zadevah glede škode po divjačini in lova se Vam je obračati na srezko poglavarstvo v svojem okraju.

L.

Vprašanje 104. Želel bi postati državni gozdni čuvaj, za katero stroko bi se hotel najprej izobraziti v kaki šoli. Kje

se nahajajo šole za izobrazbo drž. gozdnih čuvajev? (L. H. v K.)

Odgovor: Posebnih državnih šol za vzgojevanje gozdnih čuvajev ni, pač pa se vsako leto vrši v Kostanjevici na Dolenjskem trimesečni tečaj, ki traja od srede aprila do srede julija, v katerem se izobrazujejo oni mladeniči, ki žele postati gozdni čuvaji. Posebnih predpisov glede izobrazbe sicer ni, zahteva se pa, da zna prosilec dobro čitati in pisati in da je dokončal ljudsko šolo. Tudi glede starosti ni nikakih mej določenih, vendar se raje sprejmejo take osebe, ki nimajo čez 30 let. Prošnje za sprejem v ta tečaj je vložiti na direkccijo šum v Ljubljani.

L.

Vprašanje 105. Ker sva s sosedom menjala travnik za njivo po enaki vrednosti, prosim za pojasnilo, ali je treba prepisati zemljišča potom notarja ali zadostuje samo potom sodnije? Ali je v takih primerih potreba plačati takse, ki so predpisane pri nakupu, oziroma prodaji zemljišč? Kako se postopa pri zamenjavi zemljišč? (J. R. v P.)

Odgovor: Pri zamenjavi zemljišč približno enake vrednosti se mora izvršiti ravnotako vknjižba kakor pri nakupu ali prodaji. Toda v tem primeru se Vam ni treba posluževati posredovanja notarja, ampak lahko izvršite to naravnost pri sodišču, oziroma zemljo knjižnem uradu. Pri taki zamenjavi odpadejo tudi takse in pristojbine, ki so predpisane pri nakupu, oziroma prodaji zemljišč.

L.

GOSPODARSKE STVARI.

Oddaja trt iz državnih trtnic. Kdor želi dobiti trte iz drž. trtnic v območju Ljubljanske oblasti, naj se čimprej zanje oglasi. Trte se bodo oddajale po sledečih cenah za 1000 komadov, in sicer: ameriški ključi I po 100 Din, II po 35 Din, ameriške sajenke (bilje, korenjaki) I po 250 Din, II po 75 Din, cepljenke I po 1500 Din, ključi domačih trt po 80 Din. Naročila se sprejemajo zadnji čas do 1. februarja 1925., in sicer jih sprejema za trte iz drž. trtnih nasadov v Kostanjevici okr. ekonom v Krškem, za Arnova sela okr. ekonom v Brežicah, za Bršlin okr. ekonom v Novem mestu in za Črnomelj delovodja drž. trtnih nasadov v Črnomlju. Prošnje za trte morajo biti pravilno kolekovane in dostavljene s potrdilom županstva, da potrebuje naročnik trte edino za saditev na lastnem zemljišču in pri novih nasadih tudi s potrdilom potovalnega učitelja, ozir. okr. ekonoma, da je dotično zemljišče za novi vinograd preiskano na vsebino apna. — Naročniki, ki bi hoteli dobiti več kakor 10.000 ključev ameriških trt za vlaganje v trtnice in za vzgojo sajenk ozir. cepljenk, jih dobe za 100% dražje, in sicer I po 200 Din, II po 70 Din. — Naročniki, ki po potrebujejo trte za izpopolnitev obstoječih nasadov ali za razširjenje teh nasadov, niso dolžni doprinesiti potrdila okr. ekonomov o preiskani vsebini apna, ako navedejo v prošnji, katero podlago so dosedaj z uspehom rabili za svoje nasade.

DOPISI.

Iz Št. Jerneja. Gospodarski tečaj. Skoraj po vseh občinah so se vršili ali se vršijo sedaj gospodinski tečaji. V zadnjem času se vrši tak tečaj tudi v Št. Jerneju. Izkušnje uče, da so ti tečaji zelo uspešni. Kakor so ti tečaji potrebni za dekleta, tako in še bolj so potrebni tudi gospodarski tečaji za fante in mlade gospodarje. V 5. št. „Kmetovalca“ t. l. so navedene prednosti in težkoče takih gospodarskih tečajev. Po mojem mnenju se da pa z dobro voljo vse doseči. Gospodarski tečaji naj bi se vršili od jeseni do spomladi ter naj bi trajali po 8—10 tednov, tako kakor gospodinski; ako bi se pa učna tvarina lahko obdelala v krajšem času, pa tudi krajši čas. Res se ne da na takih tečajih vsega praktično izvajati, potrebno podlago dobí pa le vsak gojenec, da jo pozneje v vsakdanjem življenju lahko praktično izkoristi. Kmetijskih šol seveda ne bodo nadomestili taki

tečaj, ali vendar je boljše, ako se človek nekaj nauči kakor pa nič. Glede pomislekov pa to-le: 1. Potrebni prostor bi se lahko povsod dobil, ker imamo skoraj v vsaki fari ljudsko šolo ali pa društven dom. 2. Vsa strokovna vprašanja bi lahko obvladal en strokovnjak, razen živinozdravstva. 3. Glede praktičnega udejstvovanja imamo pa skoro povsod, v vsaki fari kako vzorno kmetijsko ali veleposestniško kmetijo, kamor bi hodili gojenci tečaja od časa do časa na praktični pouk. Poleti pa vunkaj v naravo. Posebno pozornost bi vzbujali pravilno izvedeni poskusi z umetnimi gnojili. Vendar ima po mojem mnenju na kmečkem fanta največjo privlačno silo vzorno urejeno kmetijsko posestvo, še veliko večjo kakor pa veleposestvo. Večkrat sem že slišal opazko: „kaj graščak, ta lahko dela, ker ima denar, ali pri meni je drugače“. Ako pa vidi tak fant kaj koristnega pri kmetu, ki je njemu enak, se hitro tega oprime, češ ako temu nese, zakaj ne bi tudi meni. Jaz žalibog nisem imel prilike obiskovati kmet. šole, obiskoval pa sem razne tečaje na kmetijski šoli na Grmu, in ravno na teh tečajih sem dobil podlago in veselje za napredek kmetijstva. Svoje znanje sem od leta do leta izpopolnjeval s strokovnim časopisjem in s knjigami. Danes lahko rečem iz svoje lastne izkušnje, da se kmet mora učiti; ako se ni mlad učil, se mora pa pozneje, kajti brez vsake stanovske in strokovne izobrazbe je vsak napredek v kmetijstvu nemogoč. Apeliram na merodajne kroge, da se zavzamejo za take tečaje. Kako naj se pa ti tečaji praktično izvrše, to je stvar kmetijskih strokovnjakov. Fr. Vide, Žvabovo.

OCENA KNJIG.

B. Skalický: „Kletarstvo“. Splošna knjižnica (znanstvena in strokovna zbirka) št. IV. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani. Oktav strani 192 + VIII z 85 ilustracijami. Cena broš. 60 Din, vezana 72 Din.

Prepotrebna knjiga „Kletarstvo“, še dolgo in težko pričakovana, je pravkar izšla kot IV. zvezek znanstvene in strokovne zbirke Splošne knjižnice. Knjiga ima za avtorja, znanega in izkušenega strokovnjaka, ravnatelja drž. kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu, g. Bohuslava Skalického, ki je v tem svojem spisu zbral v kolikor možno kratkih, a vzorno-jasnih obrisih, rezultate najnovejših strokovno-znanstvenih raziskavanj in svojih dolgoletnih dejanskih izkušenj kot praktičen strokovnjak in strokovni učitelj. Avtor podaja v tem delu vse

v kletarsko stroko spadajoče pojave, začenši od trgatve preko kipeja, zorenja in šolenja vina tja do uporabe vinskih ostankov in odpadkov in do pripravljanja buteljskih, specialnih vin. Vsporedno obravnava knjiga med drugim tudi ureditev in opremo vinskih klet, razpravlja nadalje o vinskih sestavinah, njih lastnostih in njih določitvi ter o vinskih napakah in boleznih. Kot dodatek sledi slednjič še sestavek o vinskih napravah. Vse te razprave spremlja nazorno 85 lepih in jasnih ilustracij, med katerimi se poleg slik raznega kletarskega orodja in kletarskih naprav nahaja tudi nekaj tehničnih načrtov za zgradnjo vinskih hramov različnih dimenzij. Knjiga je opremljena direktno razkošno na vzornem finem papirju, na katerem se jasno odražajo čeden tisk in krasno uspele slike. Knjiga „Kletarstvo“ bo izvrstno služila kot učbenik za kmetijske strokovne šole in tečaje, a tudi kot svetovalec in vademekum za vse vinarske in kletarske interesente, vinogradnike, vinske trgovce, gostilničarje itd. Prepričani smo, da si jo bo vsakdo tem rajše nabavil in z veseljem vzel v roke, ker se posebno v celo platno okusno vezana izdaja prezentira kaj lično in stane navzlic bogati opremljeni in elegantni in solidni vezavi prav neznatno ceno 72 Din (broširana 60 Din). Knjiga se dobiva pri založnici Zvezni knjigarni v Ljubljani.

DRUŽBENE VESTI.

† Lucija Pirc, vdova po bivšem predsedniku in generalnemu ravnatelju Kmetijske družbe Gustavu Pircu, ki si je stekel nevenljivih zaslug za družbo in ki je moral nazadnje na tako tragičen način ostaviti svojo obitelj, je v 59. letu starosti dne 29. oktobra t. l. v Ljubljani umrla. Žalostna smrt njenega soproga jo je močno potrla in ji težko zagrenila vse življenje. Pokojnica je uživala povsod splošno spoštovanje vsled njene ljubeznivosti in koncilijantnosti. Blag ji spomin!

Vekoslav Strekelj, vinarski nadzornik v Biogradu v Dalmaciji, je praznoval 50 letnico svojega zaslužnega delovanja med istrskimi in dalmatinskimi vinogradniki. Svojo službo je nastopil v Primorju l. 1874. Od l. 1894. naprej je pa neumorno deloven v Dalmaciji, za katero si je pri obnovi in povzdigi vinogradništva stekel mnogo zaslug. Bil je svojčas tudi gorški deželni in pozneje državni poslanec v dunajskem parlamentu. Jubilantu čestitamo tudi od naše strani in mu želimo še mnogo srečnih let življenja!

Tržne cene v Ljubljani in v Mariboru.

Cene so navedene v dinarjih.

	Ljubljana	Maribor
Konji (prigon v Lj. 413, v M. 7 glav.):		
1 par dobrih konj	15.000 do 20.000	
Voli in krave (prigon v Lj. 262, v M. 384 glav.):		
1 kg žive teže I.	14.—	11.75 do 13.25
1 „ „ II.	13.— do 13.50	10.50 do 11.—
1 „ „ III.	11.— do 12.—	10.25 do 11.—
1 „ „ krave, klobasariče	7.— do 9.—	6.25 do 7.50
Teleta (prigon v Lj. 19, v M. 2 glav.):		
1 kg žive teže	16.— do 17.50	
Prasiči (prigon v Lj. 346 majhnih pujskov, v M. 410 glav.):		
1 komad 6—8 tednov stari	250.— 350.—	150.— do 225.—
1 „ 3—4 mesece	—	300.— do 400.—
1 „ 5—7	—	700.— do 750.—
1 „ 8—10	—	875.— do 1125.—
1 „ enoletni	—	1750.— do 2500.—
1 kg žive teže, debeli	—	15.— do 17.50
1 „ mrtve	—	21.50 do 25.—
Kože:		
1 komad konjake kože	—	127.— do 200.—
1 kg goveje kože	—	15.— do 17.50
1 „ telečje kože	—	25.— do 25.50
11 kg prasičje kože	—	7.— do 10.—
1 „ gonjega sanja	—	100.— do 150.—
1 „ podplatov	—	80.— do 120.—

	Ljubljana	Maribor
Perutnina:		
1 komad, piščanec	20.— do 30.—	20.— do 40.—
1 „ kokoš	40.— do 50.—	37.50 do 67.—
Mleko, maslo, jajca, sir:		
1 liter mleka	3.— do 3.75	3.— do 3.50
1 „ smetane	—	16.—
1 kg črnega masla	60.— do 70.—	—
1 kg surovega masla	50.—	38.— do 46.—
1 „ bohinskega sira	52.—	—
1 „ sirčka	12.—	5.— do 10.—
1 jajce	2.— do 2.25	2.— do 2.50
Žito in drugo:		
1 q pšenice	390.—	450.—
1 „ rži	361.—	400.—
1 „ jecmena	387.—	400.—
1 „ ovsa	315.—	410.—
1 „ prosa	275.—	500.—
1 „ koruze (nove, sušene)	310.—	450.—
1 „ ajde	300.—	500.—
1 „ fižola, ribničan	475.—	500.— do 600.—
1 „ fižola, prepeličar	475.—	—
1 „ krompirja	150.— do 175.—	100.— do 150.—
Krma:		
1 q sladkega sena	100.—	60.— do 75.—
1 „ kislega sena	75.—	—
1 „ slame	75.—	50.—
Kurivo:		
1 m ³ trdih drv	160.— do 220.—	175.— do 200.—
1 „ mehkih	120.— do 150.—	150.— do 175.—